

DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ

Právní úprava důchodového pojištění v jednotlivých zemích EU/EHP a ve Švýcarsku není jednotná. Evropské právo ponechává rozdílná národní pravidla, avšak nahrazuje ta ustanovení, která jsou pro migrující osoby v rámci EU nevýhodná. Při práci ve více zemích by se mohlo stát, že migrující osoba v žádném státě nezíská nárok na starobní důchod, ačkoli by byla po celý pracovní život důchodově pojištěna. Proto jsou pro tuto oblast stanovena tzv. koordinační nařízení, která se vztahují na starobní, invalidní i pozůstalostní důchody.

ZÁKLADNÍ PRAVIDLA:

Sčítání dob pojištění – pokud jste pracovali a byli pojištěni ve více státech a v žádném jste nezískali nárok na plný důchod, bude přihlédnuto k době, kterou jste odpracovali i v jiných státech EU/EHP. Nepřijdete tak o žádnou dobu pojištění, kterou jste odpracovali v zahraničí. V úvahu se bere i doba pojištění v členských státech před vstupem ČR do EU.

Výplata důchodu – starobní důchod je vyplácen bez srážek do jakéhokoli členského státu, kde důchodce bydlí, bez ohledu na to, která země důchod vyplácí. Toto opatření se vztahuje nejen na osoby, které pracovaly i v zahraničí, ale na všechny důchodce bydlící v jiném státě.

Máte-li odpracovanou dobu potřebnou pro přiznání důchodu bez přihlédnutí k dobám pojištění v zahraničí, bude vám přiznán tzv. plný důchod. Jeho výše bude určena právními předpisy daného státu.

V případě, že jste pracovali v členské zemi po dobu kratší než 1 rok, nárok na důchod z této země vám nevzniká. O zaplacené příspěvky a dobu pojištění však nepřijdete. Závazky přebírá stát posledního zaměstnání před nástupem do penze.

Pokud jste pracovali ve více zemích EU a v žádném jste nezískali plný důchod, bude vám v každém státě přiznán tzv. dílčí důchod. Jeho výše odpovídá poměru doby pojištění k celkové době pojištění ve všech státech.

Věková hranice pro odchod do důchodu je v zemích EU různá, jelikož systémy sociálního zabezpečení nejsou harmonizované a jsou plně v kompetenci jednotlivých států.

Pokud osoba odváděla pojištění (pracovala) ve více zemích, dostane důchod z každého státu, kde byla pojištěna alespoň 1 rok.

Jestliže důchodci chodí peníze z jiných států, mohou být za tyto platby strženy poštovní a bankovní výlohy. V některých případech, kdy je důchod z konkrétní země nízký (např. osoba v daném státě pracovala jen 1 rok), mohou srážky značně snížit výši vyplácené penze.

Příklad:

Pan Šťastný pracoval 11 let v Německu, 6 měsíců v Rakousku, 6 měsíců v Nizozemí a 23 let v ČR. Byl tedy pojištěn celkem 35 let. Protože ani v jedné zemi nesplnil dobu pro přiznání plného důchodu, bude dostávat dílčí důchody z více zemí. Jejich výše bude odpovídat odpracované době. V Německu mu bude přiznáno 11/35 z částky, na kterou by měl nárok po 35 odpracovaných letech, podobně z ČR dostane 23/35. Z Rakouska ani z Nizozemí mu dílčí důchod vyplácen nebude, protože ani v jedné z těchto zemí nepracoval déle než jeden rok. Odpracovanou dobu v těchto státech přebírá ČR, kde pan Šťastný před svým odchodem do penze pracoval naposledy – z ČR tedy bude dostávat 24/35 důchodu.

DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ

Osoba pojištěna pouze v jednom členském státě

Pokud jste celý život pracovali pouze v ČR, vypočítá se důchod v souladu s českou legislativou. Nezáleží na tom, v kterém státě EU bydlíte v době, kdy dosáhnete důchodového věku. Důchod vám může být vyplácen i do zahraničí.

V každé zemi, kde jste pracovali, jsou záznamy o pojištění zachovány, dokud nedosáhnete důchodového věku. Zaplacené příspěvky se nepřevádějí do jiné země ani nejsou pracovníci po ukončení zaměstnání v daném státě propláceny.

Osoba pojištěna ve více státech

K uplatnění nároku na důchod ve více státech stačí podat žádost pouze v jednom státě. Žádost v jednom státě Unie se považuje za žádost ve všech členských státech, kde žadatel pracoval a byl pojištěn. Žádost se obvykle podává příslušné instituci v místě bydliště žadatele. V ČR je to místně příslušná okresní správa sociálního zabezpečení.

Věk odchodu do důchodu

V zemích EU/EHP platí různé věkové hranice pro odchod do důchodu. To může znamenat značné komplikace v případě, že jste pracovali většinu života ve státě, kde se odchází do penze později, a poté jste byli pojištěni v zemi, kde je věk pro odchod do důchodu nižší.

Příklad:

Paní Mladá pracovala 30 let v Dánsku, kde vzniká nárok na důchod po dosažení 67 let, a pak 10 let v Rakousku, kde je tato věková hranice 65 let. Po dosažení 65 let přestane v Rakousku pracovat a vznikne jí nárok na důchod, který odpovídá dobám pojištění. V tomto případě pouze na 25 % penze, protože v Rakousku pracovala jen 10 let. Aby dostávala 100 % penze, bude muset dovršit 67 let, pak jí bude vyplácen zbytek důchodu (75 %) z Dánska. 2 roky tak bude dostávat poměrně malý důchod a bude možná odkázána na sociální pomoc.

INVALIDNÍ DŮCHOD

V zemích EU/EHP existují dva typy systémů:

- Výše invalidního důchodu závisí na době pojištění. Čím déle byla osoba pojištěna před tím, než se stala invalidní, tím vyšší bude její invalidní důchod. U tohoto systému není vyžadováno pojištění v době vzniku invalidity (ČR).
- Výše invalidního důchodu je nezávislá na době pojištění. Je však nutné, aby byla osoba žádající o invalidní důchod pojištěna v době, kdy se stala invalidní. Jestliže přestala pracovat i jen krátce před tím, nebude mít na invalidní důchod nárok.

Zdravotní stav pojištěnce a stupeň invalidity posuzuje každý stát podle svých národních předpisů. Pokud byl přiznán nárok na invalidní důchod v jedné zemi a důchodce bydlí v jiném státě, bude lékařské a administrativní kontroly provádět instituce v místě bydliště podle tamních předpisů.

POZŮSTALOSTNÍ DŮCHOD

Pro pozůstalostní důchody obecně platí stejná pravidla jako pro starobní důchody. Osoby, které mají nárok na pozůstalostní důchod, si stanoví každý stát podle vlastních právních předpisů. V ČR má nárok na tento důchod pozůstalý manžel/manželka a nezaopatřené dítě.

Více informací o důchodovém pojištění vám poskytne Česká správa sociálního zabezpečení: www.cssz.cz.

